

18 TRPNÝ ROD – CVIČENÍ

THE PASSIVE VOICE – EXERCISES

■ 14. Dejte do reflexivního pasiva:

Mluvili o starých českých legendách. _____
Stavěli nové domy. _____
Často jezdili na chaty. _____
Dlouho diskutovali o politice. _____
Kdysi tady vařili výborně. _____
V této továrně už nic nevyrábějí. _____
Zavřou staré doly. _____
Úrokové sazby snižují. _____
Ceny trochu zvýšili. _____
Přednášejí taky v angličtině. _____

■ 15. Nahradte reflexivní pasivum aktivem:

Jak se žije v České republice?	–	Jak (lidé) žijí v České republice?
V Česku se žije dobře.		_____
Hodně se pije pivo.		_____
Jí se hodně masa.		_____
Hodně se jedí tučná jídla.		_____
Hodně se sportuje a cestuje.		_____
Hodně se poslouchá klasická hudba.		_____
Často se chodí na koncerty.		_____
Hodně se jezdí na chaty a chalupy.		_____
Příliš se pracuje.		_____
Hodně se nakupuje a utrácí.		_____
Málo se šetří.		_____
Na dálnicích se jezdí moc rychle.		_____
Příliš se spěchá.		_____
Rodí se míň dětí než dřív.		Ženy _____
Málo se chodí do kostela.		_____
Míň se čte než dřív.		_____
Hodně se nadává na starý režim.		_____
Vypráví se míň vtipů než dřív.		_____
Mín se odpočívá než dřív.		_____
Víc se jedí saláty a čerstvá zelenina.		_____
Víc se cestuje do exotických krajů.		_____
Staví se luxusní byty a vily.		_____
Obecně se žije líp a déle než dřív.		_____

■ 16. Nahradte zvýrazněná slova vzratným pasivem:

Jak lidé žili v Čechách za socialismu? – Jak se žilo v Čechách za socialismu?

ne/jde, ne/šlo (koupit) → ne/dá se, ne/dalo se; je/není/nebylo možno (koupit)
lidé nežili → nežilo se; lidé **stavěli domy** → domy se stavěly

V Čechách za totality __ __ **lidé nežili** lehce. **Lidi** málo __ __ **cestovali**, do západní Evropy __ __ **nešlo** cestovat bez zvláštního povolení, a proto __ **lidí** hodně __ __ a __ __ **stavěli a kupovali** chaty a chalupy, __ __ **jezdili** tam každý víkend, hodně __ tam __ __ **sportovali**, __ __ **vařili** tam oblíbená jídla, __ __ **opékali klobásy**, __ __ **pili pivo** a __ __ **zpívali**.

Na veřejnosti __ __ **nemluvili** svobodně, a proto __ hodně __ __ **vyprávěli vtípy** o politicích a o režimu. **Lidi žili** __ __ dva životy: jeden veřejný a druhý soukromý.

Lidi v té době __ hodně __ __ **četli**, přestože __ některé **knížky** __ **nešlo** sehnat. Knížky zakázaných autorů __ __ **vydávali** doma, v tzv. samizdatu, tyto **knížky** __ __ **přepisovali** na psacím stroji a **kopie** __ pak __ __ **půjčovali** kamarádům. **Knížky** vydané v exilových nakladatelstvích __ tajně __ __ **převáželi** přes hranice, takže obecně __ v té době __ __ **lidí četli** mnohem víc než dnes.

Některé potraviny __ __ **nešlo** koupit denně, protože __ __ je **prodávali** jen v omezeném počtu, anebo jen před svátky, a proto __ **lidí** někdy __ __ **stáli** na tyto potraviny i několikahodinové **fronty**. Hodně času **lidí trávili** __ __ s kamarády, __ __ **rodili** hodně dětí, **všichni** tenkrát __ __ **museli** povinně chodit do práce, ale v práci __ často málo __ __ **pracovali**, během pracovní doby __ **lidí** totiž __ __ **chodili** po nákupech, protože by __ po pracovní době některé **potraviny** už __ __ **nesehnali**.

Taková běžná rekonstrukce koupelny, dejme tomu, to byl tehdy téměř nad lidský výkon. **Lidi** dlouhé týdny __ __ **chodili** po obchodech, __ __ **sháněli** základní materiál a nakonec __ většinou __ __ **nesehnali** to, co __ původně __ __ **chtěli**, ale jen to, co __ v obchodě __ __ **nabízeli**.

Náš současný filozof Václav Bělohradský jednou řekl, že __ za totality mnoho věcí __ __ **nešlo** říct otevřeně, ale **lidí** všechno __ __ **poslouchali** s otevřenou myslí.

Dnes __ všechno **jde** __ říct otevřeně, ale málo z toho __ **lidí** opravdu __ __ **poslouchají** a ještě míň __ opravdu __ __ **slyší**.

18 TRPNÝ ROD – CVIČENÍ

THE PASSIVE VOICE – EXERCISES

■ 17. Dejte do plurálu:

Starý dům byl zbourán a byl postaven nový. _____

Knížka byla napsána v angličtině. _____

Byl přijat na vysokou školu. _____

Jméno přijatého studenta bude vyvěšeno. _____

Pokuta za rychlou jízdu byla zaplácena. _____

Byl pozván na recepci. _____

Ten autor nám byl doporučen. _____

Kuře bylo málo upečeno. _____

Účet bude uhrazen včas. _____

Byl nadšen touto nabídkou. _____

Jsem překvapena tím, co říkáte. _____

Byl jsi včas upozorněn na to nebezpečí. _____

Teorie byla ověřena v praxi. _____

Tento soubor byl stažen z internetu. _____

■ 18. Dejte do opisného pasiva:

Nehoda

Po nehodě zraněnému hned **poskytli** první pomoc, **přivolali** sanitku, zraněného rychle **převezli** do nemocnice, tam ho **operoval** nejlepší chirurg a to mu zřejmě **zachránilo** život.

Krádež

Policie **dopadla** zloděje na místě činu, hned ho **zatkla** a **vzala** do vyšetřovací vazby. Brzy **zahájí** trestní řízení, zřejmě ho **obviní** z krádeže a nejspíš mu **uloží** trest odnětí svobody ve výši pěti let.

Bankovní loupež

Neznámý lupič z banky **odcizil** 5 milionů korun. Policie již **zahájila** rozsáhlé pátrání po pachateli tohoto závažného trestného činu.

<i>inf.</i>	<i>part. min.</i>	<i>part. pas.</i>	<i>verb. subst.</i>	<i>verb. adj.</i>	<i>Příklady</i>
-at	-al	-án	-ání	-aný	vydal / vydán / vydání / vydaný
-át	-ál	-án	-ání		přál / přán / přání / –
-át	-ál	-án	-aní	-aný	hrál / hrán / hraní (<u>za</u> hrání) / hraný
-át	-al	-án	-aní	-aný	psal / psán / psaní (<u>na</u> psání) / psaný
-et / -ět	-el / -ěl	-en / -ěn	-ení / -ění	-ený / -ěný	bydlel / <u>za</u> bydlen / bydlení / <u>za</u> bydlený viděl / viděn / vidění / viděný
-it / -ít	-il	-en / -ěn	-ení / -ění	-ený / -ěný	přeložil / přeložen / přeložení / přeložený pokřtil / pokřtěn / pokřtění / pokřtěný
-ít / -ýt	-il / -yl	-it / -yt	-ití / -ytí	-itý / -ytý	bil / bit / bití / bitý kryl / kryt / krytí / krytý
	-el	-et	-etí	-etý	mlel / mlet / mletí / mletý
-ít	-al	-at	-etí	-atý	začal / začat / začetí / začatý
-jmout	-jal	-jat	-etí -jmutí	-atý	přijal / přijat / přijetí / přijatý (pro)najal / pronajat / pronajmutí / pronajatý

» Vydali knížku. Knižka **je vydána**. Je to první **vydání**. **Vydaná** knížka je k dostání v knihkupectví.
Pronajal jsem si byt. Byt **byl pronajat**. Byt nabízeli **k pronajmutí**. Jsem spokojený s **pronajatým** bytem.

▲ být k dostání = je možné něco koupit

18 VERBÁLNÍ PODSTATNÁ A PŘÍDAVNÁ JMÉNA VERBAL NOUNS AND ADJECTIVES

<i>inf.</i>		<i>verb. subst.</i>	<i>verb. adj.</i>	ALE!
-it	Ď → Z ZD → ŽĎ Ť → C S → Š Z → Ž ST → ŠŤ	probuzení narození chlazení zpoždění nucení ztracení pověšení zkažení ohrožení pojištění	probuzený narozený chlazený zpožděný nucený ztracený pověšený zkažený ohrožený pojištěný	děděn – děděný laděn – laděný brzděn – brzděný uctěn – uctěný spasení – spasený odcizení – odcizený přemístění – přemístěný
-K-nout	K → Č CH → Š H → Ž SK → ŠŤ	oblečení, zatčení nadšení stažení tištění (kniha) tisknutí (ruka)	oblečený, zatčený nadšený stažený tištěný tisknutý	
+	-ou- → -u-	rozhodnutí	rozhodnutý	
-K-t	C → Č	vedení pečení	vedený pečený	

Imp. verbum → proces		Perf. verbum → výsledek	
přesvědčovat	dlouhé přesvědčování	přesvědčit	pevné přesvědčení
rozhodovat	složitě rozhodování	rozhodnout	konečné rozhodnutí
vysvětlovat	zdlouhavé vysvětlování	vysvětlit	jednoduché vysvětlení
vyšetřovat	vyšetřování vraždy	vyšetřit	vyšetření u doktora
vzdělávat	celoživotní vzdělávání	vzdělat	mít vysokoškolské vzdělání

■ 19. Utvořte ze sloves v závorce verbální substantiva a doplňte je do vět:

Máte doma ústřední (topit) _____? Dáte si něco k (pít) ____? Půjdeme na to (představit) _____? Lístky jsou drahé, koupíme si lístky k (stát) _____. Doufám, že lístky ještě budou k (dostat) _____. Koncert poslouchali s (nadchnout) _____. Bylo to příjemné (překvapit) _____. Je ve městě něco zajímavého k (vidět) _____? Dostali (pozvat) _____ na svatbu. Hana zažila velké (zklamání) _____. Rozejít se s Honzou bylo pro ni těžké (rozhodnout) _____. Honza už taky neměl (pochopit) _____ pro její změny nálad. Juan si myslí, že jde jen o (nedorozumět) _____. Ten příklad uvádím jen pro (srovnat) _____. Máš něco zajímavého ke _____ (číst)? Globální (oteplovat se) _____ bohužel pokračuje, přestože to někteří politici odmítají připustit. Může za to naše (chovat se) _____, velké (znečistit) _____ a (zamořit) _____ ovzduší. (Tát) _____ ledovců je prvním (varovat) _____, že musíme něco udělat. Je to věřící člověk, anebo je bez (vyznat) _____? Jak dopadlo včerejší (utkat se) _____ mezi Spartou a Slavií? Umiš si představit (vytrhnout) _____ zubu bez místního (umrtvit) _____? Potřebuju rychle opravit boty, nevíš, kde to dělají na (počkat) _____? Kvůli hrozícím teroristickým útokům došlo k dalšímu (posílit) _____ bezpečnostních (opatřit) _____ na mezinárodních letištích. Po (zadržet a zatknout) _____ pachatele policie vznesla (obvinít) _____ kvůli důvodnému (podezírat) _____, že došlo k vážnému (porušit) _____ zákona. (Vyšetřovat) _____ této události bylo hned zahájeno. Jsem si jista, že pravda vyjde najevo, je to moje hluboké (přesvědčit) _____.

- » dostat → k dostání: Je k dostání = dá se koupit
 mít → k mání: Je k mání = dá se sehnat
 sedět → k sezení: lístek k sezení
 stát → k stání: lístek k stání
 číst → ke/na čtení
 vidět → k vidění: Je tady něco zajímavého k vidění? = dá se tady vidět...
 počkat → na počkání: udělat něco na počkání = hned

- ▲ připustit si něco = přijmout, akceptovat

18 VERBÁLNÍ ADJEKTIVA – CVIČENÍ

VERBAL ADJECTIVES – EXERCISES

■ 20. Utvořte ze sloves v závorce verbální adjektiva:

Dal si k obědu (smažit) _____ sýr, (péct) _____ kuře, (opékat) _____ klobásu, (vařit) _____ vejce, (dusit) _____ zeleninu, (mrazit) _____ pizzu, (mlít) _____ maso, (udit) _____ maso, (strouhat) _____ sýr, (plnit) _____ papriku, (kysat) _____ zelí, (nakládat) _____ okurku.

▲ Byl u nás každý den od rána do večera. = Byl tady pečený vařený!

■ 21. Utvořte z vedlejších vět verbální adjektivum a věty upravte (pozor na slovesnou valenci a pády):

To je ta knížka, **kterou jsem si vypůjčil**. – To je ta **vypůjčená knížka**.
Tady je hodně knih, **které jsem si vypůjčil**. – Tady je hodně **vypůjčených knih**.

Dej mi tu složenku, **kterou jsi nezaplatil**, jdu teď na poštu.

Termín schůzky, **který stanovili**, nikomu nevyhovoval.

Bolí mě dokonce i **zub, který mi vytrhli**. (*Nebolí tě zub, bolí tě rána, ty chytřej!*)

Zub, **který se mi ulomil**, mi nakonec vytrhli.

Nedotýkej se dveří, **které jsme čerstvě nalakovali**.

Jez jen ovoce, **které jsi pořádně umyl**.

Nádobí, **které jste zašpinili**, dejte do myčky.

Káva, **kterou čerstvě umeleš**, chutná nejlíp.

Nejez to maso, **které se připálilo**, není to zdravé!

Promiň, ale nebudu jíst polévku, **kterou jste přesolili**.

Tady je seznam knih, **které** komunistický režim **zakázal** .

To je fotka toho chlapečka, **který se ztratil** .

To je ta knížka, **na kterou jsme zapomněli** .

Pan děkan diskutoval se studenty, **které přijali** na vysokou školu.

Studenti, **které** v tomto roce **odmítli** , půjdou k přijímačkám za rok.

Zloděj, **kterého zadržela** policie, byl vzat do vyšetřovací vazby.

Zboží, **které jsme si zakoupili** , budeme muset reklamovat.

Zeleninu, **která se zkazila** , vyhoďte.

Jídlo, **které jste rozmrazili** , musíte hned zkonzumovat.

Zmizela za okolností, **které** nikdy nebyly **vyjasněny** .

Prádlo, **které jste vyprali a vyžehlili** , uložte zpátky do skříně.

Je čím dál víc druhů rostlin a zvířat, **které jsou ohroženy** .

Tady jsou ty šaty, **které se** tak hrozně **zmačkaly** .

Zákon, **který navrhli** , byl schválen.

» Operovaný pacient se cítí dobře.
Pacient operovaný dnes v noci / zkušeným chirurgem... se cítí dobře.

18 ZAŽIL JSEM NĚCO ŠPATNÉHO × ÚŽASNÉHO

I HAD A BAD OR REMARKABLE EXPERIENCE

<i>non-personal Gen./Ak.</i>	<i>passive / verb. adj. + Instr.</i>	<i>adv.</i>	<i>subst.</i>
Co se stalo?	Jsem (cítím se):	Cítím se:	1. Cítím: 2. Zažil jsem:
dotkl se mě	dotčen / dotčený + čím	dotčeně	1 dotčení
frustroval mě	frustrován / frustrovaný + čím	frustrovaně	1+2 frustraci
nadchl mě	nadšen / nadšený + čím	nadšeně	1+2 nadšení
naštval mě	naštván / naštvaný + čím	naštvaně	1 naštvaní
inspiroval mě	inspirován / inspirovaný + čím	inspirovaně	1+2 inspiraci
podvedl mě	podveden / podvedený + kým	podvedeně	2 podvod
překvapil mě	překvapen / překvapený + čím	překvapeně	2 překvapení
rozčaroval mě	rozčarován / rozčarovaný + čím	rozčarovaně	1+2 rozčarování
okradl mě	okraden / okradený + kým		2 okradení
ošidil mě	ošizen / ošizený někým + kým	ošizeně	2 ošizení
šokoval mě	šokován / šokovaný + čím		2 šok
urazil mě	urazen / uražený + čím	urazeně	2 urážku
zaskočil mě	zaskočen / zaskočený + čím	zaskočeně	
zklamal mě	zklamán / zklamaný + čím	zklamaně	1+2 zklamání
zradil mě	zrazen / zrazený + kým	zrazeně	2 zradu

- ▲ **dotkl se mě = urazil mě**
podvedl mě = okradl mě / ošidil mě
nadchl mě × rozčaroval mě = zklamal mě
překvapil mě = zaskočil mě
naštval mě (expr.) = rozzlobil mě

■ 22. Pozměňte věty podle následujícího modelu:

Honza se dotkl svým chováním Hanny. – Hanna byla dotčena/á jeho chováním.
 Hanna se cítila dotčeně.
 Cítí dotčení.

Jeho chování ji frustrovalo.

Ten film mě nadchl.

Jeho práce mě inspirovala.

To rozhodnutí mě překvapilo.

Ta zpráva mě šokovala.

Jeho názory mě zklamaly.

Tvůj postoj mě rozčaroval.

Naši kamarádi nás urazili.

Zaskočilo mě to.

Honza říká, že ho Hana podvedla.

■ 23. Řekněte:

- Co vás v poslední době nadchlo, nebo naopak rozčarovalo / zklamalo?
- Co vás příjemně a co nepříjemně překvapilo?
- Čím jste v Praze byli zaskočeni?
- Byl/a jsi někdy při placení ošizen/a? O kolik? Jak jsi reagoval/a?
- Kdo tě v poslední době naštvál? Čím?
- Co tě rozzlobilo?
- Zklamal tě někdy někdo? Jak?
- Urazil tě někdy někdo? Čím?